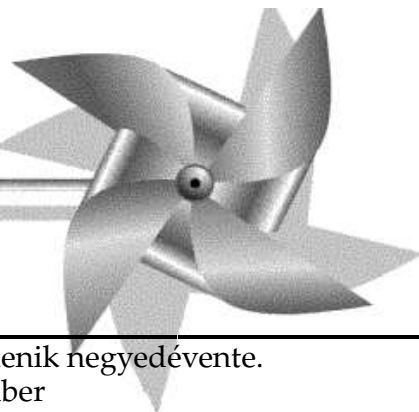

FORGÓ

A Kiss Áron Magyar Játék Társaság lapja. Megjelenik negyedévente.
XV. évfolyam 2. szám, 2015. november

Kedves Tagtársak, Barátaink!

Folytatódik Forgó lapocskánk, bár a Magyar Média- és Hírközlési Hatóságtól arról kaptunk, végzést, hogy „a Forgó című időszaki lap nem minősül az Mttv. 203.§ 60. pontjában meghatározott sajtóterméknek”. Eseményekben gazdag év végéhez közeledünk, bizakodva mondhatjuk, hogy előttünk is örvendetes lehetőségek állnak. Tavalyi jubileumi konferenciánk („A játék királyi út”) nemcsak értékes találkozásokat, tudományos gyarapodást hozott, hanem erőnket meghaladó adminisztrációs terhet is, amit lassan ledolgoztunk. Az új feladat, amire a Magyar Bababarátok Egyesületével vállalkoztunk, a Magyar Művészbabák című kiállítás – az első nagyszabású, reprezentatív művészbaba kiállítás a fővárosban -- megvalósítása volt a Pesti Vigadó Galériában, ami háromezres látogatószámot és jelentős ismertség növekedést hozott, egy filmfelvétel is őrzi emlékét. A másik a Magyar Kézművességért Alapítvánnyal együttműködés a „Kézművesség a játékvilágban” című, a Duna Palotában megrendezett pályázati kiállítás feladataiban, amely nagyszerű munkákat eredményezett és amelynek kapcsán sok kiváló alkotóval kerültünk szorosabb kapcsolatba. Következő éveink – sőt már az idei ősztől kezdődő időszak - kiállítási gyakorlatában meghatározó szerepet játszanak e pályázat díjnyertes alkotói. Folytatódik emellett tagjaink munkáinak kiállítása is, Orlay utcai kiállító termecskénkben – amely egyre ismertebbé válik – a tavaly beszerzett babaotthon és további rendelkezésükre álló játékok vonzó helyszínné tettek gyerekek számára is, színvonalas kiállítások (Drén Éva, Zorkóczy Miklósné, Meny Tatyjana, Simon Kriszta, Magyar Miniatúr Műhely és Kissné Sztraka Annamária) mellett.

A XIX. Országos Baba- és Mackókészítési verseny kiállítása felidézte azoknak az éveknek az emlékét, amikor a 2000-es évek elején rendezések voltak ebben az intézményben a játékiállítások dr. Vigh Annamária vezetése alatt. A Múzeum is bemutatott egy válogatást a babakiállítás kísérőjeként saját játékgyűjteményéből. Társaságunk csatlakozott az eseményhez zárórendezvényként megszervezte a „Babával játszástól a női élet beteljesedéséig” című konferenciát, amivel egyrészt vissza akarta hozni a versenyt záró babakiállításokhoz kapcsolódó konferenciák gyakorlatát – amely Győrben hosszú évek során fennállott, Társaságunk közreműködésével – másrészt a játékbaba fontosságának a gyermek, különösen a leánygyermek nevelésben kívánt hangot adni, mert általános tapasztalat a háttérbe szorulása. Ha demográfiai problémák nyomasztják a társadalmat, talá-lunk-e ennél hatékonyabb – és kedvesebb -- gyógymódot? A konferencia előadásait egy kötetben kívánjuk megjelentetni „A játék királyi út” című konferencia anyagával a jövő évben.

Örvendetesen alakulnak külföldi kapcsolataink is. Két és fél éve kaptunk meghívást Thomas Lösche úrtól a Spielmarkt (Játékvásár) Potsdam nagyszabású rendezvényre – ami a vásáron kívül tömegrendezvény, konferencia, konzultáció, továbbképzés és játékkalkalom is egyben – amelyen azóta tíz társasági tag vett részt. Az ottani évtizedes tapasztalatok átvétele, kapcsolataink fejlesztése nagy lehetőség számunkra.

Várjuk szeretettel kedves Mindnyájukat programjainkra, kiállításainkra, kívánunk boldog karácsonyt, boldog újévet, a mindennapokban pedig a játék örömét

dr. Györgyi Erzsébet elnök

Meghívó

Játékok és életképek

A Magyar Miniatur Műhely kiállítása Társaságunk Orlay utca 2/b alatti kiállító termecskéjében, megnyitó december 5-én szombaton 11 órakor. A Magyar Miniatur Műhely kiállító tagjai: *Bodzás Erzsébet, Dávid Andrea, Drén Éva, Gál Livia, Kőrös Márta, Sándor Fanni, Szelindiné Galántai Melinda, Tihanyi Andrea – Tandy Katgyár.*

Kissné Sztraka Annamária, Társaságunk titkára pedig *Téli-nyári örömök a babák világában* címmel mutatja be életképeit, saját kötésű ruhákba öltöztetett babákon. Köszöntőt mond *dr. Györgyi Erzsébet*, a kiállítást megnyitja *Kiss Éva* művészettörténész, a Magyar Iparművészet főszerkesztője. Énekel és gitárjátékkal közreműködik *Szelindiné Galántai Melinda* és *Kamp Alfréd*. A kiállítás 2016. január 23-ig tekinthető meg csütörtökön 10–13 és 14–17, szombaton 10–16 óra között, ezen kívül, főleg csoportos látogatás esetén a 30–658–8886 telefonszámon megbeszélte időpontban.

A MMM bemutatója: „... életre kel a parányi világ. Apró tündérek, állatok, élethű babaházak bútorai közt megbújó mindennapi tárgyak, ételek, vagy épp ruhácskák mesélnek arról az anyagi türelemről és boszorkányos ügyességről, amellyel barkácsoló mestereik – a Magyar Miniatur Műhely tagjai – megálmodták és megalkották őket. Egyéni, kreatív ötletek alapján, változatos anyagokból, kézügyességet és kitartást próbára tevő technikával születnek meg a parányi tárgyak, figurák, hogy melegséget árássanak, jókedvre derítsék csodálóikat, felidézve az olyan mesevilágot, amely örömmel tölti el mindannyiunk szívét...”

Jelen kiállítás felidézi *Drén Éva* tavaly hasonló időpontban megnyílt és nagy sikert aratott miniatur kiállítása, annak rendkívüli sikerre emléket, hiszen megnyitójára mintegy 100 ember jött el és látogatottsága is folyamatos volt. E helyen köszönjük meg közreműködését jelen kiállítás idevonzásában, mivel általa kerültünk kapcsolatba a 18 tagú MMM csoporttal. (Több közülük díjazott tagja az IGMNA-nak, a miniatur készítő nemzetközi szervezetének, mint pl. *Skultéty Orsolya*, aki Társaságunk tagja és február 23-án, *Drén Éva*

kiállításának fennállása idején tartott előadását a miniatur művészet történetéről jó emlékezetünkben őrizzük.) A MMM első közös kiállítása a Polgár Centrum – Újpest Galériában volt szeptember 24. és október 17. között, ennek anyaga költözik át hozzánk, amit legnagyobb örömmel, megtiszteltetésként fogadjunk!

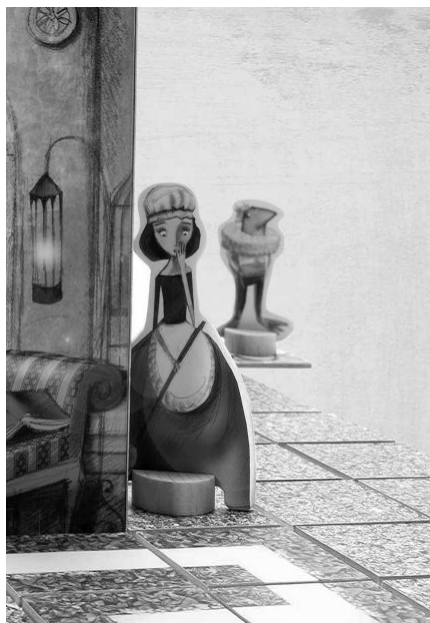
Kissné Sztraka Annamária több, mint 20 éve tervez és köt játékbabákra teljes ruhatárat a legkisebbtől a legnagyobbig. A könnyen kezelhető, nem gyűrődő ruhadarabokkal a kis óvodás gyermekek is könnyen megtanulnak babát öltöztetni. Öltöztetett babáit életképekbe rendezi, megjelenítve az iskolát, a nyaralást, az ünnepnapokat. Kötési tapasztalatait szívesen megosztja az érdeklődőkkel. Mint vallja: „A babának is lehet változatos, évszaknak, alkalomnak megfelelő ruhatára, amely folyamatosan bővíthető. A kisebb óvodások először egy kis segítséggel, később már önállóan is tudják szépen öltöztetni a babákat. A kisiskolások– felnőttek segítségével – már önállóan köthetőnek...”

Babaruha kötési bemutatót tart *Kissné Sztraka Annamária* január 16-án szombaton 10–13 óra között.

Következő kiállításunk ugyanitt: **Szép Zalából indultam.../Népviseletek kicsiben. Molnárné Riskó Erzsébet népi iparművész textilbabái** 2016. január 29-én 16 órakor nyílik, megnyitja *Katona Edit*, a Néprajzi Múzeum Textil- és Viseletgyűjteményének muzeológusa, január 30-tól látogatható, zárónapja: 2016. február 27.

Róza baba programunk tovább folytatódik. Vezetését – *Zorkóczy Miklósné* elvesztését követően – *Molnárné Riskó Erzsébet* népviseleti babakészítő népi iparművész veszi át. A következő alkalom 2016. január 29–30-án (péntek–szombat) lesz Orlay utcai termecskénkben naponta 10–18 óráig, téma: gyermek testarányok, gyermek viseletek. Az eseményre *Zorkóczy Miklós* ígérete szerint elhoz nagy mennyiségű baba alkatrészt felesége hagyatékából, amelyeket felajánl a Róza baba készítő számára. A népi gyermekviseletekről *Katona Edit*, a Néprajzi Múzeum főmuzeológusa, a Textilgyűjtemény vezetője tart előadást 29-

én 14 órakor. Várjuk a Róza baba program régi résztvevőit, de újak bekapcsolódása is lehetséges. Javasoljuk az előzetes jelentkezést és tájékozódást a program szakmai vezetőjénél a 30-436-4347-es telefonszámon.

Marbushka Játék Manufaktúra, ahol a játékok születnek címmel kiállítást nyitott a kecskeméti Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhely október 2-án 16 órakor. Köszöntőt mondott *dr. Szeberényi Gyula Tamás*, Kecskemét Megyei Jogú Város alpolgármestere, megnyitotta *Sándor Csilla*, a Magyar Gyermekirodalmi Intézet vezetője, a Csodaceruza főszerkesztője. A Tintaló Cirkusz világszámából rövid bemutatót tartott *Sisak Péter*, nyugalmazott felhővadász és cirkuszigazgató. A kiállítás kurátora *Fekete Anetta*. Megtekinthető 2016. február 13-ig, hétfő és vasárnap kivételével, 10–12.30 és 13–17 óráig. Cím: 6000 Kecskemét, Gáspár András utca 11., tel. 76-481-469.

www.szorakatenusz.hu

www.facebook.com/szoraka

A kiállításhoz **Marbushka Játéknapot** rendeztek november 28-án 10–16 óráig, programja: Társasjáték készítés és közös játék a Marbushka tervezőivel és játékaikkal a Társasjáték Nap keretében. A társasjáték nap ingyenes volt, a társasjáték készítés 450 Ft/fő. Kedvezményes játékrendelési lehetőséget is nyújtottak.

Nagyszerű kezdeményezés, hogy a magyar játékkincs gyűjtésére hivatott múzeum falai között kerül bemutatásra ennek a kiváló műhelynek az anyaga! Csak ajánlani tudjuk olvasóinknak, hogy nézzék meg a kiállítást, vagy legalább alaposan a Marbushka honlapját. Innen idézünk néhány önjellemző mondatot:

„A Marbushka indulása óta néhány dolog megváltozott, de a játékok és a minőség iránti elkötelezettségünk a régi maradt. A kis kézműves műhelyből rövid idő alatt egy önálló tervezést és gyártást magába foglaló céggé növekedtünk, ahol magas színvonalú, igényes játékokat készítünk. Tudásunk legjavát nyújtjuk, hogy minden játék, ami elhagyja családi tulajdonban lévő műhelyünket – tökéletes legyen.

A tervezési filozófiánk az eredetiség, az őszinteség és a játékosság. Célunk, hogy új fordulatot adjuk a gyerekjátékok értelmezésének és olyan világot teremtsünk amelyben a gyerekek és a szülők örömeiket lelik.

Úgy véljük, hogy az időtlen minőséget kizárólag természetes anyagok felhasználásával és a szakértelemmel végzett kivitelezéssel érhetjük el. A Marbushkát a játékok iránti szenvedélyünk hozta létre és működteti hosszú évek óta. Nem csak külalakjában, de tartalmában, szellemiségében is olyan játékot készítünk, amely több generáción keresztül érték marad.”

Gyermekvilág kiállítás a Népi Iparművészeti Múzeumban Kecskeméten – a Duna-Tisza közeli Népművészeti Egyesület kiállítása nyílt október 16-án, március 10-ig lesz látható. Köszöntőt mondott *Kriszóné Dávid Mária* gyűjteményvezető, etnográfus, megnyitotta *dr. Kriston Vízi József*, a Katona József Múzeum etnográfusa. Bemutatásra kerültek a gyermeki világ tárgyai: természetes alapanyagból készült játékok, gyermekszoba berendezések, bútorok népi ihletésű gyermekruhák, a tárgyalkotó népművészek kincsesarából merített alkotások. Cím: Kecskemét, Serfőző utca 19.

A karácsonyi és újévi időszakban a Nagytényi Kastély termeiben felállított iparművészek által díszített fák mellett három, a játékok világáról szóló kamarakiállítás is látható. A *Főúri játékok – az ostáblától a kártyáig* című tárlata páratlan minőségű, főként a 18. századból származó, játékokat sorakoztat fel az Iparművészeti Múzeum kollekciójából. Tábla- és kártyajátékok, játékdobozok és a ma már szokatlanul tűnő mívesen kialakított kellékek között a legkorábbi széthyitható játéktábla a 16. század végéről származik melynek gazdag, kései reneszánsz díszítése igazi különlegesség.

A nagy műgonddal, meszerűen kialakított gazdag tárgyi anyag mellett az Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet *Zsinórtánc* című marionettkiállítása, valamint *Szalma Edit* grafikusművész *Cirkusz* című meseillusztrációs tárlata is megtekinthető.

A kiállítás 2015. november 21. és 2016. január 14. között várja látogatóit. Megközelíthető a 33 és 133-as autóbusszokkal, valamint az M4 metró végállomásától, a Kelenföldi pályaudvarról vonattal (Kastélypark állomás).

Kapcsolat: Tel.: 1-207-0005, Cím: 1225 Budapest, Kastélypark u. 9-11.

Betlehem – „nagy dolgok a jászolnál történnék” címmel kiállítás nyílik a Néprajzi Múzeumban december 4-én, pénteken 16 órakor. Köszöntőt mond *dr. Kemecsi Lajos* főigazgató, megnyitó beszédet *Lezsák Sándor*, az Országgyűlés alelnöke és *dr. Tészabó Júlia* művészettörténész. Az Érdi Bukovinai Székelyek Egyesülete előadja a Bukovinai Hadikfalvi Betlehemet – a leglátványosabb, az iskoladrámák és mágikus célú állatalakoskodások hagyományát őrző, legrégebb magyar betlehemes játékot. Családi programok, múzeum-pedagógiai foglalkozások járulnak a kiállítás-hoz. 1055. Bp. Kossuth tér 12., www.neprajz.hu

A kiállítás különlegessége, hogy a 19. századig visszamenő, a múzeumban őrzött betlehemek – amelyek nagyobb része valamely – esetleg a helyi – templom alakját utánozza és fiatalok, gyerekek jártak velük házról házra, ezzel szemléltetve a betlehemi jelenet színhelyét és szereplőit a bibliai történet általuk

történet eljátszásához – nagyrészt lécvázak, különböző papírszervekkel bevont, nem tartós fennmaradásra készült, olykor barkácsolt „épületek”, de a betlehemi jelenetet figurálisan ábrázoló alkotások is *Szojka Emese* muzeológus hosszú éveken át folyó kitaró munkájával, *Nemes Takách László* Ferenczy Noémi díjas restaurátor művész (mindketten tagtársaink) szakértelmével megújulva kerülnek a közönség elé. E sorok írója muzeológusként évtizedeken keresztül őrizte ezeket a pusztulásnak indult, rozszant, ám ilyen állapotukban is pótolhatatlan értéket hordozó tárgyakat, első megragadója volt a restaurálásuk lehetőségének, amiért e helyen is köszönetet mond a restaurátornak és elismeréssel adózik a múzeumi utódoknak a kitaró munkával elért eredményért. Napjainkban ismét felvirágozik a betlehemesítés, íme a példatár: hányféleképpen lehet elképzelni – és megvalósítani – a helyet, környezetet, ahol a Megváltó született...

Gy.E.

Paray Gyöngyi babái a kiállításon

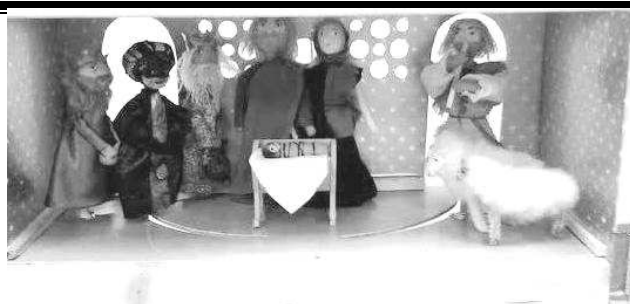
Élő népművészet

A XVI. Országos Népművészeti kiállításra a Hagyományok Háza, az EMMI és a Népművészeti Egyesületek Szövetsége invitál a Néprajzi Múzeumba, amelyen a népi iparművészet számos ága mellett népviseletes babák, játékok is akadnak. Megtekinthető október 29 – március 27 között hétfő kivételével naponta. Megnyitotta Závogyán Magdolna kultúráért felelős helyettes államtitkár és dr. Andrásfalvy Bertalan professzor emeritus.

Fantázia és hagyomány „Katibaba” varrószobájából – Orbánné Balogh Katalin kiállítása (amelynek első változata két éve mutatkozott be Orlay utcai termecskénkben). Megtekinthető a Kőbányai Szent László Plébánián, Bp. 1102 Szt. László tér 25. november 8 – december 6, hétköznapi telefonos megbeszélés alapján 70-701-7509, nyitva tartás szombatvasárnap 10-12.30, 14-19.30, 5-én szombaton adventi vásár!

A Csigabiga Családi Bábszínház karácsonyi bábélműködésére szeretettel meghívja a nagyerdemű publikumot 2015. december 13-án, vasárnap 13 órára, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság helyiségébe (1114 Bp. Orlay u. 2/b.).

A műsor részeként mesélni fognak az oroszországi betlehemes játékok hagyományáról. Bemutatják Jézus Krisztus születése és Heródes király halála történetét, majd előad-

nak néhány bábos műsorszámot, amelyek között lesz balett, cigányrománc, magyar csárdás és orosz tánc. A közönség a műsor után kipróbálhatja a bábukat.

Az előadás orosz és magyar nyelven lesz. Adományokat köszönettel fogadnak.

Tatyjana Meny babakészítő tanfolyama Orlay utcai kiállítótermünkben

Tatyjana tanítványaival együtt bemutatott kiállítása [erről Krónika rovatunkban] záró alkalmán hangsúlyozta, alkotó munkájánál még fontosabbnak tartja pedagógiai tevé-

kenységét és a következő programot ajánlotta fel – amelynek egy része ugyan már lezajlott, de nagyobb szakasza még hátra van és – kellő jelentkezés esetén – meg is ismételhető. Még mindig érdemes bekapcsolódni! Anyagköltség hozzájárulás szükséges.

1. Az orosz hagyományos nem varrott baba (04.09.2015).
2. Az orosz hagyományos varrott baba. (19.09.2015)
3. Ajándék baba (03.10.2015).
4. Drótvázás textatilbaba (17.10.20)
5. Egyszerű papírbábok gyerekfoglalkozásokhoz. (31.10.2015)
6. Bábok dobozokból gyerekfoglalkozásokhoz. (14.11.2015)
7. Bábok a karácsonyi betlehemezéshez (28.11.2015)
8. Karácsonyi és újévi ajándék babák textilből (12.12.2015)
9. Bábok plasztikpalackokból gyerekfoglalkozásokhoz

(09.01.2016) 10. Egyszerű báb textilből és habzivacsból (23.01.2016) 11. Papírmasé technikával készült művészbaba (06.02.2016) 12. Papírmasé technikával készült művészbaba (20.02.2015) 13. Fonálból készült bolgár ajándék baba. („Martinicska”) (05.03.2015) 14. Húsvéti játékok és ajándékok (19.03.2015) 15. Orosz ajándékfigurák sótésztából. (02.04.2015).

A foglalkozások 14 órakor kezdődnek. Témájuk változhat a csoporttal történő megbeszélés szerint. Mindenki kialakíthatja a saját képzési útvonalát (például, ha az adott témát nem tartja fontosnak, folytathatja az előző foglalkozáson kezdett munkát). Kedvcsinálóként mellékeljük Divald Zsuzsa az első foglalkozáson készített jól sikerült babácskáját.

Mesék, mackók, mesterek

Hétköznapi és műtárgyak egy kiállításon

A Tomory Lajos Pedagógiai és Helytörténeti Gyűjtemény Időszaki kiállítása, 2015. május 29. – 2016. január 27 – másodszor – meghosszabbítva. Nyitva: keddtől – szombatig 10–18 óra között (a vasárnapi nyitvatartásról tájékozódjon a muzeum18ker.hu honlapon).

Helyszín: KÖKI Terminal 2. emelet, a 253. sz. alatti kiállítóterem, az étterem közelében (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75.), a kispesti metróállomás mellett.

Hol élnek a játékmackók? Hányféle régi használati tárgy találkozhatsz a mesékben, közmondásokban?

Milyen szépséges tárgyak születhetnek igazi mesterek kezéből? Mindezekre a kérdésekre választ talál gyermek és felnőtt ezen a játékos kiállításon. Mint egy igazi meséskönyvben, a kiállítás is hét fejezetre tagolódik: bepillantunk a fadaragóműhelybe, majd az ünnepelőbe öltözött babák vezetnek át a „mesés” néprajzi tárgyakhoz, ahonnan az erdő- és városlakó játékmackók, a mesefigurák, a varázslatos fadaragások világába juthatunk el, és ha már kiléptünk a kiállítástól érdemes még megnézni a külső kirakatban berendezett fonó- és babakészítő műhelyt.

A régi használati tárgyak – melyek gyakori szereplői a meséknek – mellett két népi iparművész: Zorkóczy Éva aprólékos munkával [Társaságunk kiállító termében már kétszer is bemutatott] babáit és Zsolnai Mihály varázslatos fadaragásait, Bartos Ildikó nagy gondossággal gyűjtött mackóit és Gazdik Mária [tavaly Orlyai utcai termecskénkben is bemutatott] sok éven át készített horgolt mesefiguráit láthatják az érdeklődők.

A kiállításon összeállítást láthatunk a macsó-tárgyú gyermekirodalom műveiről.

Játék szalon a Hetedhét Játékmúzeumban:

Az ismeretterjesztő előadássorozat a Moskovszky-gyűjteményhez és a Réber-kiállítás-hoz kapcsolódó háttér-információkat tárja fel szakértő előadók segítségével, tudományos igénnyel, de közérthető, népszerűsítő stílusban. A belépés díjtalan, a vendégeket a polgári szalonok teadélutáni hangulatával várják.

2015. december 1.: Majercsik Krisztina (játékgyűjtő, a Játékszerek Anno tulajdonosa): **A lemezjátékok első száz boldog éve.**

Előzetes: A játéktörténet XIX. század végi forradalma a manufaktúris játék készítést felváltotta/kiegészítette, és a játékgyártást a tömeggyártás szintjére emelte. A lemezjátékok története a játékevolúció jelentős szakasza, és magában hordozza az ipari forradalom minden reményét, racionalitását, kegyetlenségét, és csodáját.

Majercsik Krisztina, aki Moskovszky Éva szerint „úgy szemléli a játékokat, mint egy kisiú”, speciális – részben szubjektív – szemzőből vizsgálja ezeket a tárgyakat. Az egyszerű bádoglemezektől készült statikus játékoktól a szépen litografált, összetett mozgásokat végző kis automatákig gyűjti, és előadására kiválogatta azokat, amelyek kitértek a dömpingből, esetleg kialakításuk szépsége (mai szóhasználattal designja), vagy frapáns/mókás működése, játékértéke, vagy érdekes technikai újdonságot rejtő megoldása révén fontos kultúrtörténeti helyet biztosított számukra. Képeken, működés közben felvett videókon kivetítve, és élőben, valóságos tárgyakkal mutatja be kedvenceit. A nemzetközi porondon szerepelt jelentős japán, német, amerikai és spanyol gyártók szép darabjai mellett a hazai lemezjátékgyártás fontosabb tárgyaiból válogat. Kitér a fejlesztésekre, a koppintásokra, és jogvédelmi próbálkozásokra, valamint a hely szellemének megfelelően néhány, a Moskovszky Gyűjteményben fellelhető lemezjátékot is bemutat.

Megemlítjük az előző előadásokat is, a tanulságos és egyben kellemes sorozatot ajánljuk olvasóink figyelmébe, melynek vezérgondolata: **„Tudomány könnyedén, egy csésze tea mellett!”** A Hetedhét Játékmúzeum, Réber-termében 2015. szeptember 29-én **Rituális „babázás” az ősi társadalmakban és a természeti népeknél** címmel *Dr. Nagy Veronika* néprajzkutató (Hetedhét Játékmúzeum) tartott előadást. [Ennek az előadásnak tömörített változatát hallhattuk Társaságunk október 18-i konferenciáján a Kiscelli Múzeumban.] 2015. november 10-én: *Janovszki Tamás* (történész, főigazgató-helyettes, Magyar Műszaki és Kereskedelmi Múzeum): **Játékjarművek – közlekedési játékok Magyarországon a szocializmus időszakában.** [Az előadás nyomán terjedelmes cikk jelent meg a Magyar Nemzet november 13-i számának 9. oldalán *Ruggyantott, fröccsöntött lendkerék* címmel Markovics Péter tollából, részletezve a Közlekedési Múzeum a közelmúlt években a szocializmus korának játékszereit bemutató kiállításának anyagát. Gratulálunk ahhoz, hogy erre a hasznos és népszerű sorozatra az országos napi sajtó is felfigyelt!]

Betlehemi jászol kiállítás az AMKA – A Magyar Kézművességért Alapítvány szervezésében.

A pályázatra, illetve kiállításra várt tárgyfelelések felsorolásában új tétel szerepel: „gyerekeknek készített karácsonyi ajándéktárgyak” – magyarán játékszerek.

Némi büszkeséggel mondhatom, hogy erre én tettem javaslatot, de ez a büszkeség mindazoké (is), akik remek játékszerekkel gazdagították a nyári Duna Palotában bemutatott kézműves kiállítást. Tehát a betlehemek mellett jöhetnek a karácsonyi ajándékba adható szebbnél szebb, jobbnál jobb játékok. (Gy.E.)

A kiállítás a Magyarok Házában (Bp. I. Szentháromság tér 6.) december 9-től január 10-ig látogatható, Veszprémben a Szaléziánus Érsekségi Turisztikai Központban (Vár u. 31, 8200) pedig december 11-től január 6-ig.

Párbeszéd

*Gyűjtők találkozói
a Postamúzeumban*

A Postamúzeum igazgatójának, *Kisfaludi Júliának* kiváló kezdeményezése a gyűjtők és muzeológusok találkozása, amelynek egy korábbi alkalmán *Karlócai Mariann* is bemutatkozott gyűjteményével. Ajánljuk olvasóink figyelmébe a következő alkalmat: **A Párbeszéd folytatódik – Párbeszéd 5.**

Karácsony közeledtével az **ajándék** lesz ötödik találkozóink központi témája. A jelenlévőktől azt fogjuk kérni, ajándékozzák meg a hallgatóságot azzal, hogy gyűjteményüket, gyűjtési tevékenységüket öt percben bemutatják; külön kitérve arra, milyen hatással van munkájukra az ajándékozás, milyen jelentősége van számukra az ajándéknak.

Előadók: *Viszóczky Ilona* és *dr. Tóth Arnold* néprajzkutatók (Herman Ottó Múzeum): **Ajándék-e az ajándék?**

Időpont 2015. december 10., csütörtök 15 óra, helyszíne a Postamúzeum, Budapest VI. Benczúr utca 27., I. emeleti Vadászterem.

Előzetes jelentkezését várják 2015. december 7-ig az olah.krisztian@postamuzeum.hu elektronikus címen.

Krónika

A Magyar Művészbabák címmel április 30 – június 14 között Társaságunk a Magyar Bababarátok Egyesületével közös kiállításának a Pesti Vigadó Galériában több, mint 3000 látogatója volt. A győri babakészítési versenyeken szerepelt legszebb babákból összeállított kiállítást *Keglovich Ferencné* rendezte.

Köszönet *Csanády Lászlónak*, a CivilTV11 szerkesztőjének az elkészítésért és a bemutatásért a Kiscelli Múzeumban megrendezett „Babákkal játszástól a női élet kiteljesedéséig” c. konferenciánkon, amely a XIX. Baba- és Mackókészítési Verseny kiállításának záró eseménye volt.

Kiállítások Orlay utcai termecskénkben

1114 Bp. Orlay utca 2/b

Kiállítótermünkben – a kiállításon kívül – a gyermekeket átrendezhető babaotthon, pakolható teherautó és egyéb retro játékok is várták, csütörtök 10–13, 14–17, szombat 10–16 óráig. Véget ért kiállításaink:

Orosz baba magyar földön – Meny Tatyjana és babastúdiója kiállítása: Június 13-án nyílt meg a kiállítás *dr. Györgyi Erzsébet* megnyitó beszédével. *Meny Tatyjana* bemutatta három, hazánkban élő orosz alkotótársát, akik tanítványai. Hangsúlyozta, hogy alkotó munkájánál még nagyobb fontosságot tulajdonít oktatói tevékenységének és felajánlotta, hogy magyar tanítványokkal is szívesen foglalkozna. A program finisszázsán július 31-én *Tatyjana* férjével, *Soproni Andrással* bemutatót tartott kétszemélyes *Csigabiga Bábszínházuk* műsorából és megtartotta első foglalkozását. Varrás nélküli rongybaba készítését tanította. Ennek nyomán alakult ki az a képzési terv, amely jelenleg is folyamatban van (I. a megívó rovatban).

Monzák-Simon Kriszta „MaciműveiM” című kiállítása szeptember 18 – november 28-ig volt látható. Megnyitotta *dr. Györgyi Erzsébet* gyermekek éneke és zeneszáma kíséretében.

A kiállítás megelőzőleg az Angyalföldi József Attila Művelődési Házban aratott nagy sikert, ez volt *Kriszta* első önálló kiállítása.

Simon Kriszta első önálló maci kiállítása elé írt ajánlása – (amely, íme második helyszínen is bemutatásra kerül):

„1998-ban varrtam az első mackómat. – Ha akkor tudtam volna, hogy milyen más irányt vesz általa az életem, biztos megremegett volna kezemben a tű. – A régi, kopott 80–100 éves mackók keltették fel az érdeklődésemet. – Miért őriznek féltett kincsként, több generáción át? – Sok történet után jöttem rá, hogy azért, mert családtagok lettek. Családtagok lettek, mert személyiségük volt, nevet kaptak, emléket őrzött minden porcikájuk. – Mikor elkezdtek vásárolni a mackóimat, kiderült, hogy sokszor sikerült családtagot alkotnom. – Mackóim egy életen át hű kísérők, szemtanúk és együtt öregszenek a gazdájukkal. Őrzik a család lenyomatait, az otthon illatát.

Kívánom mindannyiunknak, – hogy megőrizzük magunkban a gyermeket, annyira, – hogy lássuk egy játékmackó lelkét és megfejtjük üzeneteit.”

15. Történelmi Bábúkiállítás Visegrádon

Idén 15. alkalommal rendezte meg a Visegrádi Mátyás Király Múzeum – most már „hagyományosan” a palotával átellenes történelmi játszópark épületében – a történelmi Bábúkiállítást. Az óhajtott téma római alakok volt, Visegrád azon korából, amelyben rómaiak laktak. *Arany Judit*, *Miasnikov Klára*, *Dr. Simon Gáborné*, *Tompos Ernőné* készítettek erre az alkalomra új alkotásokat, emellett kiállításra kerültek *Domány Mária* Mátyás- és török kori nagy kompozíciói, *Rónai Katalin* egy korábbi, szintén Mátyás kori jelenete, *Illiszné Kováts Ildikó* reneszánsz és középkori alakjai és még néhány mű.

Nagy sikerrel szerepeltek a visegrádi – különböző évekbeli pályázatokra készült és azokon kiállított – kompozíciók, egyes darabok a Vigadóban idén ápr. 30 – jún. 14. megrendezett Magyar Művészbabák kiállításán. Mindezen szervezések háttérében *dr. Gróh Dániel* áll. Festőművész, rajzpedagógus édesanyja ötlete volt, a kézdivásárhelyi múzeumban látott *Zsuzsi* és *Andris*, erdélyi népviseleteket bemutató babák példájára a visegrádi

palota lakóit is életre lehetne kelteni, legalább baba alakban. Neki köszönhetjük nemcsak a visegrádi 15 babakészítési pályázat és kiállítás megszervezését – Társaságunk közreműködésével –, hanem ezen kiállítások sikeres körútját Szlovákia hét városában, a közelmúltban.

Gy.E.

A Magyar kézművesség – 2015 és Kézművesség a játékvilágban, avagy játékos kézművesség című, A Magyar Kézművességért Alapítvány által meghirdetett pályázat válogatott anyagából rendezett kiállítás a Duna Palotában 2015. július 5. és augusztus 28. között volt látható.

Az Alapítvány Társaságunkkal megállapodást kötött, melynek értelmében az elnök részt vehetett a zsűri munkájában és könyvjutalmat – a Keglovich Ferencné által szerkesztett Magyar Művészbabák című albumot – valamint kiállítási lehetőséget Orlay utcai kiállító termecskénkben ajánlott fel Draskóczy né Berszán Katalin textilművésznek, Dercsényiné Horváth Gabriella nemezelőnek, Molnárné Riskó Erzsébet népviseleti babakészítő népi iparművésznek, Hegyaljai Tünde nemezelőnek, Áment Éva bútorfestő, játékkészítőnek, Andrékó Pálnénak és Gálné Csizmadia Anikónak közösen, Balla Gemma nemezművesnek, Monzák-Simon Kriszta maciművesnek.

Csak kiállítási lehetőséget Bocsi Éva népviseleti babakészítő népi iparművésznek, Nagy Sándor faművesnek, Csíkszentmihályi Réka zománc- és üvegműves iparművésznek, Gaszner Ildikó porcelánfestőnek, M. Sarlós Erzsébet szobrásznak, Tudor Játéksalád alkotóinak, faműveseknek.

Monzák-Simon Kriszta macijait már láthatuk, Molnárné Riskó Erzsébet babáit január végétől fogjuk, a rangos névsor gazdag és változatos programot ígér a következő jó két évre. Várjuk a kiállítás sorozatra az érdeklődőket!

Életünk a játék címmel nyílt meg *Karlócai Mariann* gyűjteményének legszebb darabjait bemutató kiállítás a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban (III. ker. Korona tér 1.) Július 2–november 22 között volt látogatható. A kiállítást *Kiss Imre* igazgató köszön-

tőjét követően dr. Györgyi Erzsébet nyitotta meg, hangsúlyozva a polgári réteg nyugattal való sűrű kapcsolatainak szerepét az ott gyártott játékok ajándékként hazánkba kerülésében. A megnyitót a Csillagszeműek gyermek-táncsoportjának fellépése és az ünnepelt unokáiból alakult kórus éneke tette hangulatosabbá.

A játékgyűjtő meséi címmel közönségtalálkozó is volt Karlócai Mariannal október 23-án 10.00–12.00 között.

Karlócai Mariann a játékgyűjtés nagyasszonya

2015. július 3-án *Életünk a játék. Válogatás Karlócai Mariann játékgyűjteményéből* címmel kiállítás nyílt a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban Mariann híres játékgyűjteményéből. A tárlat az idén 90 éves Mariann néni, az óvodapedagógus és játékgyűjtő előtt tiszteleg. Az elmúlt évtizedek során a saját gyerekei és unokái mellett, több mint hétszáz gyereket „nevelt fel” pasaréti otthonában. A játékgyűjtést 1969-ben kezdte egy skóciai út hatására és az egyre gyarapodó gyűjteményt többször, több helyen kiállította, legutóbb a Kiss Áron Magyar Játék Társaság Orlay utcai kiállító helyiségében. A játékgyűjtemény még ma is szaporodik, már több, mint 5000 darabot számlál, katalogizálva van, de nem csak a rideg számok, hanem a hozzájuk fűződő történeteket is lejegyzésre kerültek Mariann néni tollából.

A jelenlegi kiállításon a legszebb darabjai láthatóak a csecsemőkortól a felnőttkorig. Külön enteriőr mutatja be a fiúk és lányok játékeit, látható itt parkrészt és szabadtéri játékok is. Az egyik leglátványosabb darab

egy 1860-as évekből származó színház, amit díszletek, eredeti ruhába öltöztetett porcelánbaba, felhúzzható függöny tesz különlegessé.

A kiállítás megemlékezés a 170 éve született híres pedagógus, Kiss Áronról (1845–1908) is, aki a Kiss Áron Magyar Játék Társaság, az egyetlen Magyarországon működő ilyen jellegű társulat (www.kamjt.hu) névadója lett.

A kiállításon látható tárgyak mellett játszóház és érdekes feladatok várták az ide látogatókat, valamint egy filmen maga a gyűjtő is látható, hallható volt. A kiállítás november 22-ig volt látogatható (Cím: III. ker. Korona tér 1., nyitva: hétfő kivételével 10–18 óra között).

Isten éltesse sokáig Mariann nénit és kívánjuk neki, hogy valóra váljon álma a gyűjteményéből összeállított önálló magyar játék múzeum.

Matuz Edit

Óvodások a játékvilágban

Élménybeszámoló

2015. október 13-án a Mókus óvoda Bagoly csoportjával (20 fő) és két óvónénivel együtt meglátogattuk az **Életünk a játék/Válogatás Karlócai Mariann játékgyűjteményéből** című kiállítást a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban. Meséltem nekik arról, hogy a tárlat az idén 90 éves Mariann néni, az óvodapedagógus és játékgyűjtő előtt tiszteleg. Meglepve hallgatták, hogy még ma is aktív, gyűjt, kiállításokat szervez, rengeteget tesz egy önálló budapesti játékmuzeum létrehozásán. A felnőttek legalább annyi lelkesedéssel nézték a kiállítást, mint a gyerekek, nekik a gyerekkorukat, szüleik gyerekkorát idézte, a kicsiknek pedig a TV és számítógép nélküli világ csodáit, a fiú és leányjátékokat, sportszereket, Mariann híres játékgyűjteményét. Nagyon jó ötlet a játéksarok, hamar lekerültek a kis cipők, a társaság leült színezní, társasjátékozni, diafilmeket nézni. Nagyon jó volt a hangulat, kedvesek a múzeumpedagógusok, hamar elrepült a délelőtt. Megbeszéltük, hogy az óvoda többi csoportja számára is ajánlják a kiállítást, hiszen a legjobb reklám a személyes tapasztalat.

Matuz Edit

A kiállítás fennállása alatt változatos játék tárgyú programokat szerveztek a helyszínen. Itt volt november 7-én a **IX. Ördöglakat ta-**

lálkozó előadásokkal, ördöglakat készítéssel, játék bemutatókkal és kipróbálási lehetőségekkel. *Szilassi Lajos*: térkitöltő poléderek, *Ványó Tamás*: játékok az elmúlt egy évből, *Gáspár Merse*: Kreativitás, *Gál Péter*: Hajtogató fejtörők, *Molnár László*: Első játékom az IPP versenyén, *Lovrics László*: Logikai játékok a művészetekben – előadók ilyen című előadásai hangzottak el.

Babakiállítás és -vásár a Károlyi Kastélyban Fehérvárcsurgón 2015. november 20–22-én, a Károlyi József Alapítvány szervezésében.

Megnyitotta *dr. Nagy Veronika*, a Hetedhét Játékmúzeum szakmai vezetője november 20-án 17 órakor. A megnyitót a hagyományos Szent Erzsébet napi koncert követte. Bár Társaságunk meghívást kapott rá, jelentősebb számú művel *Szövérfy Katalin* vett részt a kiállításon. A jövőben törekszünk arra, hogy az itteni kiállításokon is megjelenjen a Társaság!

Babakiállítás a XIX. Országos Baba- és Mackókészítési Verseny díjnyertes alkotásaiból a Kiscelli Múzeumban nyílt szeptember 13-án,

megnyitotta *dr. Perényi Roland* igazgató. Magyar karakterek – hírességek, Díszmagyar, Magyarországi németek viseletei voltak az ajánlott témák.

Megtekinthető volt október 18-ig, mintegy 1500 látogatót vonzott. A díjnyertesek névsora a www.doll.hu oldalon olvasható. Társaságunk játékért járó díjait – *Honti Mária*: Mackók, *Szigeti László*: Bölcső, *Tóth-Szabados Sára*: Betta baba, *Molnárné Riskó Erzsébet*: Falusi játék, *Antali Noémi*: Játékbabák – nyerték. Gratulálunk a szép munkák alkotóinak!

A Múzeum visszanyúlt korábbi hagyományaihoz, amikor – *dr. Vigh Annamária* irányítása alatt – évente rendezett játékiállítást: jó emlékezetünkben őrizzük az egymást követő papír- fém-, fajtékok kiállítását, amelyeket a Budavári Palotában, a Budapesti Történeti Múzeumban – már *Matuz Edit* és *Ridovics Anna* által megrendezett – *Játszani jó!* című kiállítás követett, ez lebontása után még a szegedi Móra Ferenc Múzeumban is bemutatásra került. Azóta nem volt az intézménynél játékiállítás, azonban most – a babakiállítás kísérőjeként – egy szép válogatást láthattunk a Múzeum játékgyűjteményéből, babáiból. Kívánjuk, hogy ez a remek hagyomány élő maradjon, szívesen ajánljuk hozzá segítségünket.

Babával játszástól a női élet kiteljesedéséig című konferenciát rendezett Társaságunk, ezzel zártuk a XIX. Országos Baba- és Mackókészítési Verseny díjnyertes alkotásainak kiállítását a Kiscelli Múzeumban 2015. október 18-án. 11 órától 17 óráig tartottak az előadások. *Dr. Györgyi Erzsébet* megnyitó szavai után – amelyek felvezették a téma aktualitását: általános megfigyelés, hogy a babával játszás hátterbe szorul, pedig ez a játék, játszás felnőtt kori magatartásra jelentős, sőt nélkülözhetetlen hatással bír – *Keglovich Ferencné*, a Magyar Bababarátok Egyesületének elnöke, a záruló kiállítás főrendezője mondott köszöntést, amelyben méltatta a 18 győri babakiállítás után a 19. sikerét Budapesten, a Kiscelli Múzeumban. Hagyományainkhoz híven – igaz, kedves névnapja után egy jó hónappal, de ezúttal a babakészítők széles, legalább 60 fős körében – ez alkalommal idéztük fel *dr. Kovács Jánosné Marika* emlékét. Fia, *Kovács Nimród* mutatott be két filmet róla, amelyek üzletében, műhelyében, majd szentendrei múzeumában mutatják be Őt – és amelyek egy példányát a Társaságnak is ajándékozott. *Csanády László*, a Civil TV11 szerkesztője bemutatta Magyar Művészbabák című filmjét, amely a YouTube-on látható. Felvette a 2015. ápr. 30 – június 14 között a májusi Vigadó Galériában – Társaságunk és a Magyar Bababarátok Egyesülete által szervezett – kiállítás teljes anyagát, (sajnos, a szerkesztettbe nem került be minden alkotás), de nagy sikert aratott, annál is inkább, mert a kiállító babakészítők nem tudtak az utolsó pillanatban meg-

szervezett filmfelvételtől, ez meglepetés volt legtöbbjük számára. [**Megtekinthető a neten, böngészőbe írandó: Művészbabák a Vigadóban – CivilTV 11**] *Stöckert Károlyné* szakpszichológus, ny. főiskolai docens, győri babakonferenciáknak is kedvelt előadója „Az örök baba a változó jelenben” címmel megtartott előadásában hangsúlyozta a babával játszás fontosságát, sőt mással nem helyettesíthetőségét kisgyermek kortól kezdve. *Dr. Nagy Veronika* néprajzkutató, a székesfehérvári Hetedhét Játékmúzeum vezető muzeológusa „Rítus vagy játék? A baba mágikus hatalma” c. előadásában gazdag anyagot mutatott be a természeti népek baba, bábú készítési és használati szokásairól, amelyek gyakran hiedelmháttéren alapulva, mágikus célokat szolgáltak, lényegében a baba őstörténetét ismertette. *Tatyjana Meny*, a kulturológia kandidátusa: „A bábjáték elemei a babázásban” c. előadásában az Észak-országi lakodalom textilbábokkal való eljátszását mutatta be, a bábokat gyermekek működtették! *Kalmár Ágnes* művészettörténész, a Szókraténusz Játékmúzeum és Műhely vezetője: „Játékbabák az első magyar játékmúzeum gyűjteményében” c. előadásban gyűjteményük sokféle babájáról adott körképet. *Dr. Tészabó Júlia* művészettörténész, az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karának oktatója: „Babák és női szerepek régen és ma” a játék- ipar által előállított babák gyermek- és kislányjátékként betöltött, felnőtt életre nevelő funkciójáról szólt. *Sulák-Erdőháti Orsolya* szentendrei óvodapedagógus: „American Girl – a 18 inch babák diadala” címmel egy nagyon sikeres, játszásra abszolút alkalmas amerikai babatípus ma is folyó történetébe engedett bepillantást. A vetítés nehézségei miatt *Helmecci Éva* természetben mutatta be: Hogyan festhetünk át egy szexidol babát játékbabává? A konferencia legkevesebb 60 hallgatóval folyt a Múzeum gyönyörű szoborcsarnokában. Volt baba-mackó bőrre Jó áron voltak kaphatók reborn babák, porcelán babák, babaruhák, macik, plüss állatok, anyagok, csipkék, tehát babás kellékek....

A Múzeum vendégei voltunk nem csak épülethasználatra, hanem nagyrészt az elfogyasztott büfébeli falatozásra nézve is. Hálásan köszönjük, nemkülönben *dr. Perényi Roland* igazgató úr nagyvonalú készségét, ven-

déglátását, *Guoth Emília* gondnok segítségét és a minden téren mellettünk álló *Radanovits Lilla* közönségkapcsolati munkatárs rokonszenves együttműködését. Konferenciánk támogatója az Emberi Erőforrások Minisztériuma, köszönjük!

Játék – gyűjtő – szenedély – Gyűjteményezési stratégiák magán- és közgyűjteményi környezetben címmel rendezett tudományos konferenciát *Moskovszky Éva* emlékére Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Városi Képtár – Hetedhét Játékmúzeum október 29-én csütörtökön Hetedhét Játékmúzeumban (Székesfehérvár, Oskola utca 2–4., Városház térenél). A rendezvényt köszöntötte *Cser-Palkovics András* polgármester és *dr. Török Petra* főtanácsos, az EMMI Kultúráért felelős Államtitkárságának Közgyűjteményi Főosztályáról. Levezető elnöke *dr. Györgyi Erzsébet* volt. A program sokoldalúan mutatta be a hazai köz- és magángyűjtemények játékanyagát. A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményeinek játékait *dr. Ridovics Anna* és *dr. Peterdi Vera* mutatták be, megtudtuk, hogy még a múzeumalapító Széchényi Ferenc adományában is szerepelt játék! *Illyésné Ötvös Tünde* Moskovszky Éva sokoldalú, messze nem csak a játéokra irányuló gyűjtő tevékenységét ismertette – aminek örök kára, hogy e gyűjtemények holta után szétszóródtak, bár az előadó személyes, viszonylag eredményes törekvése volt ezekből minél többet együtt tartani. *Karlócai Mariann* gyűjteményének legszebb darabjait bemutató reprezentatív, „Életünk a játék” című, a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban akkor még fennállott kiállításról maga a gyűjtő és *Kulich Julianna*, a kiállítás rendezője számoltak be, e gyűjtemény sűrű, kisebb nagyobb részletekben való bemutatásának nem titkolt célja a végleges, állandó kiállítás lehetőségét nyújtó elhelyezés keresése. *Kalmár Ágnes* igazgató a Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely újabb, ígéretes gyűjteményezési stratégiáiról beszélt. *Miklós Gergely* a martonvásári, *Harcsa Tiborné Hornyák Katalin* által összegyűjtött anyagú, alapított Óvodatörténeti Múzeum a tavaly elnyert új elhelyezése utáni tapasztalatokat ismertette. *Császi Irén*, az egri Dobó István Vármúzeum muzeológusa a „Schreiber-féle papírszínház”, egyedülálló új szerzemé-

nyük ismertetésével nagy sikert aratott. *Dr. Nagy Veronika* új szerzeményük kapcsán a Lenci baba történetébe engedett bepillantást. Néhány nagyszerű magángyűjteménybe pillanthattunk még be a továbbiakban: *Majercsik Krisztina* a férjével, *Kelle Antallal* együtt kifejlesztett híres „Játékszerek Anno” gyűjteményük érdekességeit vonultatta fel, *Végh János* párját ritkító Anker kőépítő gyűjteményéről szólt nagy szakértelemmel és lelkesedéssel (ez a gyűjtemény már látható volt a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban önálló kiállításon a játék történetét ismertető, *Tészabó Júlia* által írt tanulmánnyal kísérve), *Tóth György* a Textilmúzeumban korábban már kiállításon bemutatott, híres varrógépgyűjteményének kis játék varrógépeit ismertette. *Németh Zoltán* transzformer gyűjteménye a résztvevők többségének – e sorok írójának is – újdonságot jelentett. A népes, távolról érkezettek is magában foglaló közönség kitarása késő délutánig is bizonyítja e konferenciák létjogosultságát, szükségességet, egyre újabb hallgatók és előadók kapcsolódnak be és viszik előre a hazai játékgyűjtemény ügyet. E sorokat is – mint ottani szavaimat – csak azzal zárhatom, hogy a nap termésével Moskovszky Éva is elégedett lett volna! Várjuk a következő, Moskovszky Éva emlékének szentelt konferenciát!

Gy. E.

Comenius és a játék

A Magyar Comenius Társaság és az Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kara tudományos felolvasó ülést rendezett november 5-én 11–14 óra között az intézmény – Sárospatak, Eötvös u. 7. – Dísztermében, melyre Társaságunk is felkérést kapott. Előadások: *Dr. Vitéz Ferenc*: Fejezetek a játékról az Orbis Pictusban. *Dr. Tusnády László*: A játék és az életöröm Comenius elődeinek és utódainak a tanításában. *Nyíri Péter*: Nyelvi játékok a Magyar Nyelv Múzeumában. *R. Toma Kornélia*: Az anyanyelv tanítása a Tudományos Játékban. *Dr. Nagy György*: Játék és környezet. *Dr. Kelemen Judit*: Játékosság az ének-zene órákon. *Dr. Kornyané dr. Szoboszlai Ágnes*: „Játékos” ügyek. *Dr. Györgyi Erzsébet*: Bemutatkozik a Kiss Áron Magyar Játék Társaság. *Szentirmai László*: Comenius és a bábjáték: fikció. *Csatlós Katalin*: A Művelődés Háza mint játéktér. Emlékezések is elhangzottak [volna]: *Dr.*

Koncz Gábor: Lírán és szípadon: Krüzselyi Erzsébet (1875–1953) Mécs László (1895–1978) [ezek idő hiányában nem hangzottak el]. Hazag Mihály: Édesapám, Hazag Mihály (1915–1993) tanár. [Társaságunk bemutatása során megemlékeztem dr. Kiss Áronról, Társaságunk névadójáról, mint volt sárospataki diákról és születésének 170. évfordulója alkalmából is, méltatva munkásságát. Gy.E.]

UNICEF munkáját! Tudj meg többet a kampányról: www.unicef.hu

Bábművészet a kortárs diskurzusban címmel az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet interdiszciplináris konferenciát rendezett 2015. október 16-án a Bajor Gizi Színészmúzeumban (1124 Budapest, Stromfeld Aurél út 16.). Részletek az egész napos tanácskozásról az intézmény honlapján.

Gyászolunk

A „népművészet napszámosa” Keszler Mária (1925 – 2015)

Társaságunk új együttműködése kiállítások, programok szervezése az Óbudai Kulturális Központ Civil Házával (az óbudai Kolosi téri piac emeletén):

„Libasor” Szent Márton útjáig vagy Babák és libák között címmel kiállítás állt fenn november 7–10-ig az Óbudai Kulturális Központ Civil Ház termében Luxné Dr. Vincze Judit hatalmas gyűjteményéből. A megnyitón a vezető, Bogár Ildikó köszöntötte a vendégeket, dr. Györgyi Erzsébet mondott megnyitót, Luxné Vincze Judit vetített képeken is mesélt gyűjteménye itt el nem férő darabjairól és gyűjtési szenvedélyéről, Szent Márton útjáról.

Mackó kiállítás: december 12-én, szombaton 16 órakor Varró Szilvia textiljáték-készítő, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság tagja, saját készítésű mackóiból és macis kompozícióiból látható kamara kiállítás. Lehetőség lesz macik és macis játékok készítésére is.

Kiss Áron Hét a porcsalmai Kiss Áron Iskolában

Meghívót kaptunk az iskola ünnepi hetének programjára, amelyben meghívásos labdarúgó torna, népi ételek kóstolása, iskolatörténeti vetélkedő, népi hagyományokkal találkozás a Tájházban, szavaló verseny, népi gyermekjáték fűzés, és Népi vidámpark volt a program. Köszönjük! Korábbi kapcsolatunkat szeretnénk megerősíteni a Névadónk nevét viselő, emlékét őrző iskolával.

UNICEF Magyarország Dolls for UNICEF akció nagy sikerrel végződött, a sztárokkal együtt fényképezkedő babák árverése jelentős bevételt szerzett a veszélyben lévő gyermekek megsegítésére. Magyar divattervezők a Veszélyben lévő gyerekekért! Segítsd Te is az

Február 25-én a Hagyományok Házában, a hajdani Népművészeti Intézet és az Állami Népi Együttesnek jelenleg is székházában,

Keszler Mária hajdani munkásságának színhelyén ünnepeltük kilencvenedik születésnapját és a munkásságát összegző könyv bemutatóját.

A Zemplén megyei Olaszliszkan született, kora gyermekkorában családjával együtt Újpestre költözött, ahol a református gyülekezet és hozzá kötődő cserkészcsapat szellemisége tette fogékonnyá a népi kultúra értékei iránt. A népi kultúra hagyományainak ismeretét az ELTE Néprajzi Tanszékén fejlesztette tovább, szakdolgozatában két Fejér megyei község tánc-kultúráját hasonlította össze. 1954-ben vehette át diplomáját.

Kutatója és terjesztője volt a népi gyermekjátékoknak. Helyszíni gyűjtései ma a közgyűjtemények archívumainak becses kincsei. Gyűjtéseit – népi gyermekjátékokat és táncokat – oly sikerrel vitte színre, hogy 1986-ban a „Gyermekekért” díjat, majd 2003-ban a Kiss Áron Díjat [– Társaságunktól –] vehette át. A „Magyar népi gyermekjátékok” c. könyve – mely az 1975–87 közötti időszakot öleli fel – kézikönyvnek számít. Elévülhetetlen érdeme volt a hazai nemzetiségi táncgyűjtések alapításában, szakmai felkészítésében. 1965–1972 között a Magyarországi Nemzetiségek központi táncgyűjtésének, a Fáklyának egyik vezetője volt. Utolsó éveiben súlyos betegség-

gek akadályozták aktív életvitelét, de arra mindig volt ereje, hogy a hozzá fordulókat szakmai tanácsokkal ellássa.

Isten Veled, Marikánk, nagyon fogsz hiányozni!
Boross Marietta

Székely Éva kosárfonó népi iparművész, oktató, a Kövessi Erzsébet Szakiskola egyik alapítója május 6-án, 68. életévében elhunyt. Éva tagunk volt néhány évig, rendszeresen találkoztunk Vele, rendezvényeken, amikor foglalkoztatott színes egyéniségével gazdagította az eseményt. Temetése június 5-én volt a kispesti temetőben, utána iskolája szép ünnepséggel búcsúztatta, ezen a Társaság az elnökkel képviseltette magát. Emlékét megőrizzük, nem feledjük.

Búcsúzunk Szekeres Ida bólyi Tagtársunktól, aki rongybaba készítéssel foglalkozott.

Levélhullás

Játék Anno írja: Ajándék kupont adunk minden vásárláshoz! Mától minden rendeléshez **15%-os árkedvezményre jogosító kupont** adunk ajándékba, amit a következő vásárlásnál (de legkésőbb 2015. dec. 31-ig lehet felhasználni). A kupon felhasználható, át is ruházható. A jatekanno.hu webáruház teljes kínálatából **15% kedvezményt kapható.** A kedvezmény csak a webáruházban leadott rendelésekre érvényes, a Teréz kőrúti üzletben való vásárlásra nem.

Hazai és lengyelországi értékesítési lehetőségek

1. téma: **Kézműves foglalkozások:**

Különböző témákban, kézművesek által tartott bemutató foglalkozások szervezését tervezzük nagycsoportos óvodások és alsó tagozatos iskolás gyerekek részére. Keresünk olyan kézműveseket, akiket ez érdekel.

Az elképzelés a következő: Minden jelentkező külön-külön megadja, hogy egy foglalkozás megtartásáért mekkora összeget kér. Pontosán meghatározva, hogy egy foglalkozás / ami lehet 1,5 óra de 45 perc is / mennyibe kerül. Közölni kell, hogy egy foglalkozáson hány fővel tudunk foglalkozni. Szintén meg kell határozni, hogy a foglalkozásokon feldolgozásra kerülő segédanyagok mennyibe

kerülnek, hogy a megrendelők ezeket az adatokat már a kezdettől fogva ismerjék. A további részleteket gondolom már személyesen kellene megbeszélni.

2. téma: **Lengyelország:**

A 2016-os évre tervezzük megjelenést Lengyelországban – főleg a déli részén és Krakkó környékén – különböző alkalmakra és egymástól teljesen eltérő feltételekkel. **Krakkó Főtere** melletti téren lesznek fesztiválok, ezek helypénzes lehetőségek, meghatározott megjelenéssel (pl a sátor csak fehér vagy vajszínű lehet és 3x3 m nagyságú).

Várhatóan jövő év augusztusában lesz megtartva a 40. Nemzetközi Népművészeti Fesztivál Krakkóban a Főtéren. (Az idén augusztus 25-én volt.) Ez a rendezvény egynapos. **Szczawnica** városban helyi szervezéssel tartanak háromnapos fesztivált, ahol szívesen látják a magyar kiállítókat. Ennek időpontja általában július, augusztus hóra esik. **Jaroslów** városban is terveznek háromnapos vásárt, melynek időpontja szeptember 2. hétvégéje. **Zakopane**. Itt augusztus közepe környékén van egy 4–5 napos rendezvény, mely komoly helypénz megfizetése esetén választható. **Rzeszów** városban május-június környékén van egynapos önkormányzati rendezvény, kedvező feltételekkel. **3 világvallás szervez közös fesztivált** szeptember 3. hétvégéjén, ez is egy lehetőség.

A szervezési előkészületek már hónapokkal a rendezvény megkezdése előtt elkezdődnek. A fenti információkat azért közöljük már most, hogy az Érdeklődők időben fel tudjanak készülni és tudjanak időben tervezni.

Számomra fontos tudni, hogy kiket és milyen témakörben érdekelhetnek ezek a lehetőségek, mert a különböző alkalmak más – más témájúak is lehetnek.

3. téma: **Magyarország** – Budapesten, Gazdagréten már évek óta rendszeresen tartanak Szent Iván-éji egész napos rendezvényt, melyen szintén van lehetőség a megjelenésre, bemutatkozásra (június).

Jelenleg ezek az információk állnak rendelkezésemre. Szokott lenni még Lengyelországban Betlehemi Jászol Verseny dec. 14.-én, kedvező feltételekkel.

Várom az érdeklődők jelentkezését.

Tisztelettel: Kecskés János

kecskes.janos52@gmail.com, 20-776-4080

A Kiss Áron Magyar Játék Társaság célja

Összefogást és fórumot biztosítani a játékokkal, a játésszal foglalkozó, legkülönbözőbb területeken működő szakembereknek és intézményeknek. A magyar és magyarországi játékkultúra értékeinek felkutatása, őrzése, széleskörű terjesztése és korszerű továbbfejlesztése. ...a témakörrel foglalkozók szellemi, gyakorlati és módszertani támogatása... a hasznos ismeretek, a humánus jellemvonások, a kreatív készségek, a társadalmi, nemzeti önismeret fejlesztését szolgáló és a családi nevelést segítő játékok kidolgozásának elősegítése, azok bemutatása és elterjesztése. A játékkultúrával foglalkozó szaktudományok és a játék az oktatás és a közművelődés terén való alkalmazása eredményei, valamint a játékefejlesztés során létrejött szellemi és tárgyi alkotások, újszerű törekvések népszerűsítése. A játékkal foglalkozók érdekeinek érvényre juttatása. A kortárs és jövőbe mutató, innovatív és készségfejlesztő játékkultúra támogatása. Az emberiség játékkultúrájának, a játék kultúrtörténetének megismertetése a hazai társadalommal. A gyermekek törvényben elismert, játékhoz fűződő joga érvényesítésének szorgalmazása.

Szja 1 %

Kérjük, gondoljanak a Kiss Áron Magyar Játék Társaságra, amikor személyi jövedelemadó bevallásukat kitöltik. Beírandó: Kiss Áron Magyar Játék Társaság, adószám: 19039224-1-41.

Köszönjük a tavaly nekünk juttatott 53.728 Ft-ot.

Nagy segítség, súlyos gondjainkat enyhítik vele, könnyebben, több programot valósíthatunk meg általa!

Tagdíj

Minimális összege évi 1000 Ft, nyugdíjasnak, diáknak, munkanélkülinek 500 Ft. Kérjük, ezen felül lehetőségük szerinti összeggel támogassák a Társaságot fennmaradása érdekében. Jelen Forgó számhoz a tagdíj és támogatás befizetéséhez csekket mellékelünk. Mivel a csekk továbbítás árát a befizetett összegből levonják és az így csökkentett összeg jut a Társaságnak, azt kérjük, lehetőleg OTP fiókban fizessék be a tagdíjat és támogatást a Kiss Áron Magyar Játék Társaság címére a 11702036-20657972 számlaszámra.

Tagjaink a Forgót tagdíj ellenében kapják. A tagdíjfizetést Kissné Sztraka Annamária titkár tartja nyilván és fogadja közvetlenül is.

Köszönjük a tagdíj befizetéseket és túlfizetéseket! Kérjük aki még nem fizette volna be, szíveskedjék pótolni.

Cím, elérhetőség

A Társaság és tisztségviselői elérhetőségei a lap alján.

A Forgót akkor tudjuk küldeni postán, vagy e-mailen, ha tagdíjukat befizetik, esetleges elmaradásukat rendezik, címüket, e-mail címüket és annak változását pontosan tudatják. Ha megadják e-mail címüket, hamarabb kapják a Forgót és időközben hírleveleket is küldünk.

Kérjük, küldjenek egy e-mailt gyorgyie36@t-online.hu címünkre és attól kezdve több hírlevelet is kapnak és a Forgót is megjelenése napján.

Szerkesszük együtt a Forgót!

Várjuk írásaikat, híreiket, hogy azokat továbbadhassuk a Forgóban, vagy a megújult honlapon:

www.kamjt.hu

ÓBUDA
közösséget építünk

ÚJBUDA
Választás előtt

Köszönet Támogatóinknak:
az Emberi Erőforrások Minisztériumának,
a Magyar Művészeti Akadémiának,
a Nemzeti Kulturális Alapnak,
Óbuda és Újbuda önkormányzatának.

Forgó, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság (KÁMJT) lapja.
ISSN 1586-1570. Megjelenik negyedévente.
Felelős kiadó: a Társaság elnöke; felelős szerkesztő: dr. Györgyi Erzsébet.
Címünk: Kiss Áron Magyar Játék Társaság, 1024 Budapest, Buday László utca 7.
E-mail: gyorgyie36@gmail.com, honlap: <http://www.kamjt.hu>.

További kapcsolattartás:
dr. Györgyi Erzsébet, telefon/fax: 1/315-6193, e-mail: gyorgyie36@gmail.com
Kissné Sztraka Annamária, e-mail: amsztraka@gmail.com
Bankszámlaszámunk: 11702036-20657972, adószámunk: 19039224-1-41.
Ötleteket, javaslatokat szívesen fogadunk

